

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

CZERNINA GÓRNA

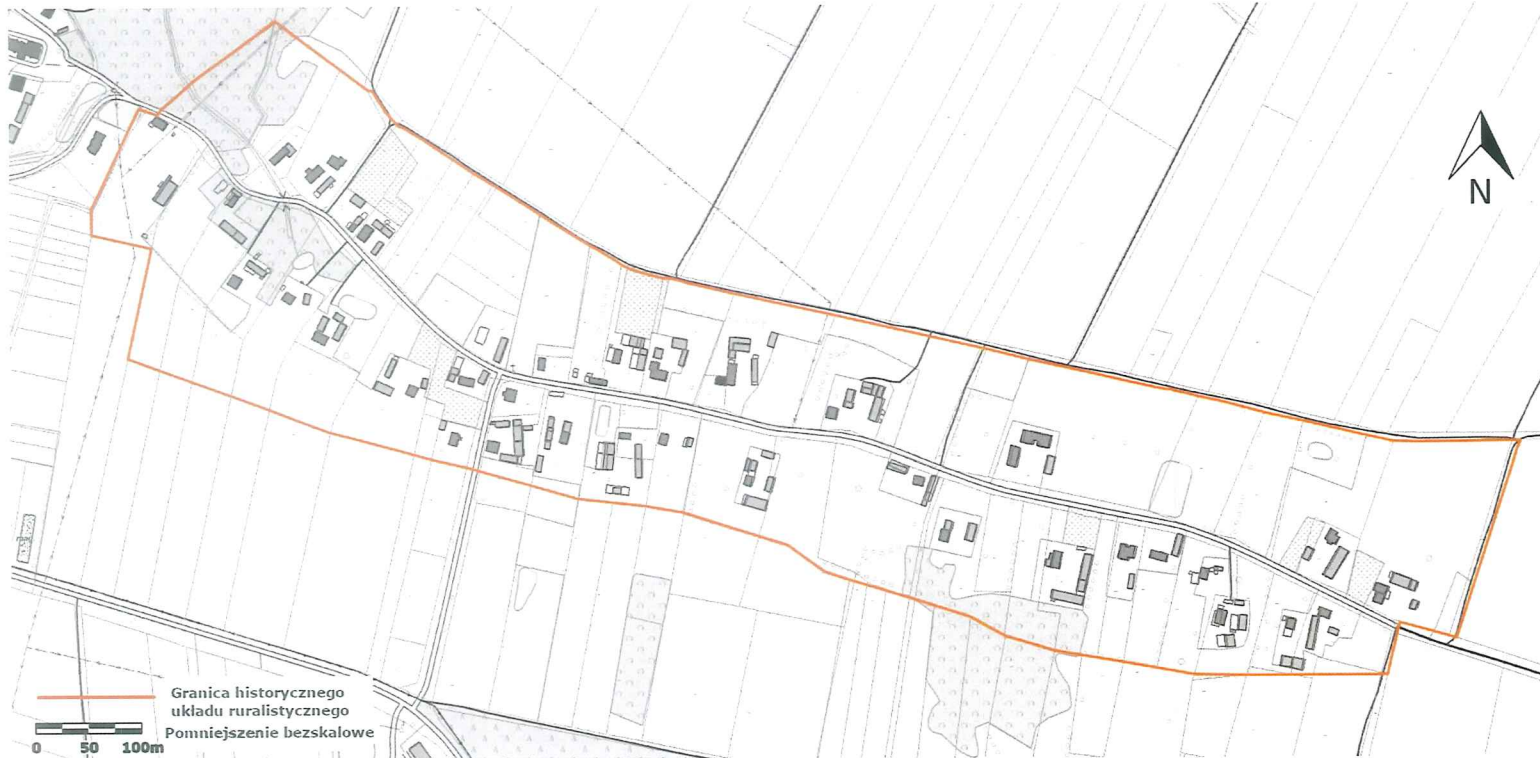
1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1305 r.; XIX w.; pocz. XX w.; 1945 r.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°42'59", E: 16°37'40"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Czirnina (1305, 1405), Schyrnino (1308), Scyrna (1310), Czermina (1335), Czirne (pocz. XV w.), Ober Tschirnau (1791, 1830, 1845), Ober Lesten (1936)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki – 1305 r.). Do l. 80-tych XIV w. stanowiła własność biskupstwa wrocławskiego. Następnie stała się własnością szlachecką. W 1387 r. jako właściciel wymieniany jest Johannes Cyrniński, potem Jocusch von der Tshire. W 1430 r. majątek przeszedł na własność Magnusa von Label, a w 1492 r. Heinricha von Dohn. W 1538 r. dobra w Czerninie nabyli Aleksander i Baltazar I von Stosch. W 1548 r. Baltazar II von Stosch, założył nowożytne miasto ulokowane pomiędzy majątkiem określanym jako Czernina Górna (po wsch stronie), a dobrami szlacheckimi w Czerninie Dolnej (po stronie zach.). Po śmierci Baltazara II von Stosch w 1600 r. na mocy zapisów jego testamentu utrwalił się podział dóbr na Czerninę Górną z miastem oraz Czerninę Dolną. Czernina Górna z miastem w posiadaniu rodziny von Stosch pozostała do pocz. XVIII w. Następnie przeszła w posiadanie Jadwigi Heleny von Schweinitz, a potem rodu von Lestwitz, w którego rękach pozostała do czasów II wojny światowej. Historycznie Czernina Dolna składała się z wsi oraz położonych na zach. od niej dóbr szlacheckich. Po 1945 r. zespół pałacowo-folwarczny został przyłączony do miejscowości Czernina, a wieś położona po jego wschodniej stronie została wyodrębniona jako obecna miejscowość Czernina Górna.

Czernina Górna jest niewielką wsią w typie ulicówki. Historyczną zabudowę wiejską tworzą, sytuowane po obu stronach drogi, luźno lokowane, niewielkie zagrody, z obiektami pochodzącymi głównie z k. XIX, pocz. XX w. Są to skromne budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, z pokryciem z dachówki karpiówki w kolorze ceglonym matowym, albo rzadziej z pokryciem dachówką zakładkową, o elewacjach wykończonych tynkiem lub ceglanych. Główna droga przez wieś oraz niektóre podwórza zachowały historyczną kamienną nawierzchnię z kocich łbów.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowane nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, w szczególności na zatylach działek, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formie, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulaty konserwatorskie: zachowanie i rewaloryzacja historycznej kompozycji i układu przestrzennego wsi, rozplanowania dróg, placów, przebiegu linii zabudowy, historycznych podziałów funkcjonalnych, prowadzenie działań i robót budowlanych w zabytkach i obiektach historycznych zgodnie z zasadami ochrony zabytków, w nowych obiektach kontynuacja lokalnej tradycji budowlanej w zakresie kompozycji przestrzennej lokalizacji, skali, gabarytów, rozplanowania, formy architektonicznej, zastosowanych materiałów wykończeniowych, zachowanie historycznych kamiennych nawierzchni dróg i podwórz.

Bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

